

Motion till riksdagen

1989/90:U426

av Paul Ciszuk m.fl. (mp)

Kunskapsbank för försvarsindustriell omställning

Sverige har ett långvarigt internationellt engagemang i frågor som rör samband mellan nedrustning och utveckling. Inga Thorssons arbete har väckt respekt och internationell uppmärksamhet. Ett internationellt genombrott var den särskilda grupp som utredde frågan i FN 1981. De förslag som där lades fram följdes sedan upp i utredningen *Med sikte på nedrustning 1984* (SOU 1984:62), som också givits stor internationell spridning. En fortsättning var UD:s utredning *En politik för nedrustning och utveckling* (1988) med flera konkreta förslag. Ett av dessa var att upprätta en särskild kunskapsbank i Sverige om försvarsindustriell omställning från militär till civil produktion. Ett förslag om en sådan kunskapsbank har, på UD:s uppdrag, utretts och lagts fram (*Om inrättandet av en kunskapsbank för omställningsfrågor*, Uppsala, augusti 1988).

Med anledning av fjolarets motioner uttalade sig utrikesutskottet mycket positivt om förslaget. Tyvärr har det emellertid inte följts upp i budgetpropositionen 1990.

Med hjälp av mindre anslag från UD och Uppsala universitet motsvarande 1/2 assistenttjänst har fil.lic. Björn Hagelin kunnat upprätthålla viss kompetens på området. Medlen tar slut 1990-06-30.

Internationellt har problemen kring alternativ produktion för försvarsindustrin varit viktiga frågor inom freds- och miljörelserna. De har setts i samband med hur det militär-industriella komplexet fungerar. Genom att ge alternativa möjligheter minskas anledningen för beslutsfattare att ge nya militäranslag enbart av sysselsättnings- och regionalpolitiska skäl.

Fragorna har också lyfts fram internationellt. INF-avtalet från 1987 innebär för första gången att verklig nedrustning, om än i begränsad skala, genomförs. Hela vapensystem elimineras. De pågående nedrustningsförhandlingarna i Wien leder av allt att döma än längre. Omställning eller nedläggning av försvarsindustri har inletts i flera länder. FN anordnar en konferens på temat i juni.

Sverige har tidigare varit pionjär på detta område, åtminstone i politiska sammanhang. Betydligt mindre har ägt rum i verkligheten. Det finns därför skäl att nu vidta åtgärder. Även om det senaste försvarsbeslutet tyder på att den regerande majoriteten i Sverige prioriterar försvarsindustrin före värnpliktssystem och folklig förankring måste en beredskap för omställning av var försvarsindustri skapas. Det kalla kriget är slut. Nya delvis militära hot-

bilder kan uppkomma men kommer sannolikt inte att kräva samma vapentyper som svensk försvarsindustri idag producerar och utvecklar. JAS-plan och haubitsar är vidare föga relevanta gentemot framtida ekonomiska och miljömässiga hot.

Den föreslagna kunskapsbanken kunde därför vara en åtgärd, bland många andra, för att visa allvaret i Sveriges engagemang i dessa frågor. Den kunde vara en källa till fortsatt agerande internationellt, samtidigt som den kan vara en nödvändighet för att Sverige ska kunna hantera de problem som nu kommer.

Vi föreslar att kunskapsbanken får den utformning som föreslagits i Uppsalagruppens utredning. Den skulle framför allt samla information om omställningsproblem i Sverige och i Europa. Den tänkes byggas upp under en treårsperiod och bestå av tre tjänster: en dokumentalist, en informatör och en forskare. Fullt utbyggd och med nödvändiga kringresurser kommer denna enhet att kosta 1,6 milj. kr per år.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att alternativ verksamhet till militär industri nu måste främjas.¹]

1. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1990/91 anslå 1 600 000 kr. för inrättande av en kunskapsbank för försvarsindustriell omställning.

Stockholm den 24 januari 1990

Paul Ciszuk (mp)

Inger Schörling (mp)

Per Gahrton (mp)

Lars Norberg (mp)

¹ 1989/90:N.355